

Lipták-Vida Gabriella*: Kisértékű és kiemelt jelentőségű perek speciális szabályai a polgári perjogban

Debreceni Jogi Műhely, 2014. évi (XI. évfolyam) 1–2. szám (2014. június 30.)

I. A kisértékű és a kiemelt jelentőségű perekről általában

A kisértékű és a kiemelt jelentőségű perekről is elmondható, hogy a Pp.-ben[1] a különleges eljárások körében kerülnek szabályozásra, mely kizárólag a pertárgyérték alapján (a kisértékű perek esetén ez az érték az 1 M Ft-ot meg nem haladó követelések, kiemelt jelentőségű pereknél pedig a 400 M Ft-ot meghaladó követelések) indokolt. Szintén közös jellemzője ezeknek a pereknek, hogy csak vagyoni jogi természetűek lehetnek.

Eltérés azonban, hogy a kisértékű perek nem önállóan keletkeznek[2], azokat a fizetési meghagyásos eljárás perré alakulásának időpontjától[3] kezdve kell alkalmazni. Ez a pertípus tehát nem előzmény nélküli, melynek a határidők tartama szempontjából lehet jelentősége.

Ezzel szemben a kiemelt jelentőségű perek előzmény nélküliek, azokat más eljárás nem előzi meg; az alkalmazandó határidőkről ugyanaz mondható el, mint a kisértékű perekben irányadó határidőkről, mégpedig, hogy rövidek, adott esetben talán irreálisan is.

Történeti szempontból ugyanez mondható el ezekről a perekről, a napjainkban kisértékű perként ismert eljárást már 1893-ban törvény szabályozta[4], míg a kiemelt jelentőségű perek mindenféle történeti előzményt nélkülözve, a kisértékű perek „tükörképeként”[5] 2011-ben kerültek a Pp. különleges eljárásai közé.

II. A kisértékű és a kiemelt jelentőségű perek speciális szabályai

Ezen pertípusok szabályai abban az értelembenspeciálisak, hogy a Pp. általános szabályaitól több ponton különböznek, illetve értelmezhető ez a speciális szabályozás a két pertípus relációjában is, hiszen mindkét pertípus kapcsán kifejezett jogalkotói cél volt az idő- és költségtakarékosabb elintézés[6], a gyorsaság, melyet elsősorban az általános szabályok szerint alkalmazandó határidőknél jóval rövidebb határidők hivatottak biztosítani. Ugyanezt a célt szolgálja például a kiemelt jelentőségű ügyekben a soronkívüliség szabálya. Bár ugyanaz a jogalkotó cél (az eljárás minél előbbi befejezése), az eszközök mégsem teljesen egyezők.

II.1. A kisértékű és a kiemelt jelentőségű perek körében egyaránt jelen lévő speciális szabályok

Mindkét pertípus fogalmának meghatározásából megállapíthatunk egy-két speciális szabályt, úgy, mint hogy a Pp. maga határozza meg az adott pertípusnál, hogy mely bíróság hatáskörébe tartozik, illetve hogy marasztalási vagy megállapítási per lehet. A különleges eljárások között e két pertípus kivételével a jogalkotó sehol nem tér ki a hatáskör kérdésére, a többi különleges eljárásra vonatkozó hatásköri szabály az általános szabályok alapján megállapítható.

A törvényszéki hatáskörbe tartozó kiemelt jelentőségű perek marasztaló és megállapítási perek egyaránt lehetnek, a járásbírósági hatáskörbe tartozó kisértékű perek kapcsán azonban a megállapítási per kizárt, hiszen már a pert megelőző fizetési meghagyásos eljárásnak sem az a célja, hogy megállapítsa a fizetési kötelezettség fennállását. Ebben az összefüggésben megkérdőjeleződik az a Pp. belső szabály, mely szerint nem minősül keresetváltoztatásnak, ha a felperes a teljesítés (tkp. marasztalás) helyett megállapítást vagy megállapítás helyett teljesítést (marasztalást) kér. A kisértékű per törvényi fogalmából az következik, hogy a kisértékű per csak marasztalásra irányuló[7] lehet.

A kiemelt jelentőségű perekben az általános szabályok alapján (Pp. 73/A. § (1) c. pont) a jogi képviselő kötelező. A pertárgyérték minimum összegének relatíve magas voltát tekintve érthető a szabály, illetve álláspontom szerint a jogalkotói cél érvényesülését is elősegíti a jogi

képviselő kötelező jellege. Bár a kisértékű perek kapcsán is ugyanez a cél, ott mégsem kötelező; véleményem szerint ez is a pertárgyértékkel áll összefüggésben, hiszen eleve nem lehet akkora jelentőségű egy egymillió forintot meg nem haladó per, mint egy kiemelt jelentőségű. Ezen a ponton látható tehát, hogy bár ugyanaz a cél, mégsem teljesen azonosak az annak elérésére biztosított eszközök. Kizárva természetesen a kisértékű perek esetén sincs a jogi képviselő, csak épp nincs kötelezővé téve.

Mindkét pertípus szabályai között található olyan rendelkezés, mely kizárja az adott per szabályainak alkalmazását. A kiemelt jelentőségű perek szabályainak alkalmazása az összes többi különleges eljárás kapcsán kizárt, és bár a kisértékű perek kapcsán nem szerepel a törvényben ilyen kizáró szabály, fogalmilag kizárt annak alkalmazása. Természetesen visszafelé is ugyanez igaz.

A kisértékű perek szabályai nem alkalmazhatók[8] továbbá akkor, ha: 1. ha hirdetményi kézbesítésnek van helye, 2. ha a bíróság bármely fél részére ügygondnokot rendel, 3. ha a felek a per általános szabályok szerinti elbírálását kérik közösen előterjesztett kérelmükben. Az utóbbi szabály megteremti a diszpozitív eljárásjog[9] lehetőségét, mely egyrészt a felek rendelkezési jogának enged nagyobb teret, így akár előnyös is lehet (akkor például, ha a felek úgy vélik, hogy az általános szabályok alkalmazásával is ugyanolyan hatékonyan lefolytatható az eljárás, mint a kisértékű perek szabályai szerint). Másrészt viszont nem logikus, mert így a jogalkotói cél nem érvényesül, hiszen az általános szabályokhoz képest a kisértékű perek sokkal rövidebb határidők között folynak le.

Az első és másodikkizáró szabály kapcsán érdekesség a kisértékű és a kiemelt jelentőségű ügyek speciális szabályaival kapcsolatban, hogy míg kisértékű ügyekben kizártak – az indokolás[10] szerint azért, mert az eljárás elhúzására alkalmas lehet, mely nem szolgálja a per ésszerű időn belüli, gyors befejezését –, addig a kiemelt jelentőségű perek kapcsán ilyen nincs: a hirdetményi kézbesítés megengedett, a törvény indokolása szerint pedig épp a gyorsaságot célozza. Érdekes tehát, hogy bár ugyanazt a célt kívánja elérni a jogalkotó, mégis eltérőek a szabályok, az indokolás pedig ellentétes.

A tisztességes eljárás követelményeinek érvényesülését és a peres fél érdekeinek védelmét segíti elő az ügygondnok kirendelésének a lehetősége a kiemelt jelentőségű perekben; ügygondnok a jogi képviselő ellátására alkalmas személy lehet. Ez a kör a törvény indokolása alapján jóval szélesebb, mint az általános szabályok[11] szerint.

A gyorsaságot, az eljárás minél előbbi befejezését célozza a határidők rövid volta. Az általános szabályokhoz képest a kisértékű és a kiemelt jelentőségű ügyekben is jóval rövidebb határidőkkel kénytelenek dolgozni a bíróságok.

Az általános szabályok[12] szerint a bíróság a keresetlevelet nyomban, de legkésőbb a bírósághoz érkezésétől számított 30 napon belül megvizsgálja, és megteszi a szükséges intézkedéseket. Ez az idő a kiemelt jelentőségű ügyekben 8 nap, amely veszélyeztetheti a tárgyalás eredményességét illetve megkérdőjelezheti a döntés megalapozottságát[13] és a perelőkészítést is formálissá teheti, hiszen egy összetett ügyben nem feltétlenül elegendő 8 nap az alapos átvizsgálásra.

A határidők nemcsak a keresetlevél vizsgálata során, hanem a tárgyalás kitűzése esetén is számottevően rövidebbek az általános szabályokhoz[14] képest, melyek alapján 4 hónapon belülre kell kitűzni az első tárgyalást.

A kiemelt jelentőségű ügyek szabályai[15] szerint ez a határidő 60 nap, a kisértékű ügyek esetén pedig 45, illetve 60 nap[16]. További eltérés az általános szabályokhoz képest, hogy akár egymást követő tárgyalási napokra is tűzhető tárgyalás, amennyiben ezt lehetővé és indokoltá teszik a per körülményei[17].

A kisértékű perekben a bíróságnak a tárgyalásra szóló idézésben kell tájékoztatnia a feleket, hogy a per a kisértékű perek szabályai alapján kerül lefolytatásra, valamint hogy megjelenési és nyilatkozattételi kötelezettségük van, illetve a tájékoztatásban fel kell hívni a felek

figyelmét arra, hogy a határidők elmulasztása milyen jogkövetkezményekkel jár[18]. A megjelenési kötelezettség fontosságát[19] hangsúlyozza, hogy az alperessel szemben lehetőség van bírósági meghagyás kibocsátására. Ezen felül mivel a kisértékű perek körében nincs ezt kizáró szabály, a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség terheli a bíróságot. A kiemelt jelentőségű ügyekben[20] ez a kötelezettség a bíróságot nem terheli, de akkor jár el helyesen, ha a tájékoztatási kötelezettség alóli felmentés ellenére tájékoztatja a felet, különösen akkor, ha úgy véli, hogy a fél nincs tudatában annak, hogy mi a bizonyítási kötelezettség tartalma[21]. Adott esetben ez a per ésszerű időn belüli befejezését is előmozdíthatja, ami kifejezett jogalkotói cél.

A folytatólagos tárgyalásokkal kapcsolatos speciális szabály, hogy a kiemelt jelentőségű ügyekben[22] két kivétellel 2 hónapon belülre kell kitézni a tárgyalást, míg kisértékű ügyekben[23] 30 napon belül kell megtarthatónak lennie az elhalasztott tárgyalás napját követően.

II.2. Kizárólag a kiemelt jelentőségű ügyek szabályai körében lévő specialitások

A kiemelt jelentőségű perek esetén a tárgyalásokra irányadó rövid határidőkön túl szintén speciális, a gyorsaságot célzó szabály a rövid törvényi határidők mellett a soronkívüliség[24], melyet erre irányuló kérelem hiányában is köteles elrendelni a bíróság az eljárás minden szakaszára, a rendes, rendkívüli perorvoslatokra is kiterjedően.

Kifejezetten speciálisnak nevezhetőek a szakértői bizonyításra vonatkozó szabályok[25] a kiemelt jelentőségű ügyek körében, itt ugyanis a törvény a szakvélemény elkészítésére maximum 30, különösen bonyolult ügyekben 60 napos határidőt szab, mely határidők egyszer, a szakértő indokolt kérelme alapján az eredeti napok számával meghosszabbíthatók. Ezzel szemben az általános szabályok között konkrét napokban meghatározott határidő a szakvélemény elkészítésére nem található. A kisértékű ügyek körében különös szabály hiányában az általános szabályok alkalmazandók.

A kiemelt jelentőségű perek szabályai között a határozatok írásba foglalási és kézbesítési határideje az általános szabályok[26] körében alkalmazottakhoz képest számottevően rövidebb: kiemelt jelentőségű ügyekben a Pp. 386/F. § alapján írásba foglalni a meghozataltól számított legkésőbb 8 napon belül kell, kézbesíteni pedig az írásba foglalástól számított 3 napon belül. Az ítélet kihirdetésének elhalasztása esetén a kiemelt jelentőségű ügyekben 3 nap áll a bíróság rendelkezésére, hogy a meg nem jelent feleknek az ítéletet kézbesítsék. Az általános szabály szerint ez az idő 8 nap.

A másodfokú eljárás során eljáró bíróság az eljárás befejezése után köteles az iratokat az elsőfokú bíróságnak legkésőbb 15 napon belül megküldeni, a másodfokú eljárást befejező határozatot az elsőfokú bíróság közli kézbesítés útján a felekkel az iratoknak az elsőfokú bírósághoz való érkezését követő legkésőbb 8 napon belül. Ez a szabály[27] a kiemelt jelentőségű perek sajátossága, az általános szabályok körében ilyen nincs.

A Pp. 213. § (2) és (3) bekezdése alapján a bíróság számára mindössze adott a rész, illetve a közbenső ítélet meghozatalának lehetősége. A kiemelt jelentőségű ügyek körében két konjunktív feltétel (bármelyik fél indítványa és a feleknek további, a bíróság által elrendelt bizonyítási indítványának hiánya) fennállása esetén a bíróság köteles meghozni a rész vagy közbenső ítéletet. Az ilyen ítéletek meghozására irányuló indítvány kizárólag akkor utasítható el, ha az általános szabályok körében rögzített feltételek nem teljesülnek. A kérelemről a bíróság tárgyaláson határoz, a helyt adó döntésről határozatot nem hoz, az elutasító végzés ellen pedig fellebbezésnek van helye, melyet a fellebbezési határidő (eltérő szabály hiányában az általános fellebbezési határidő szerinti 15 nap) lejártától számított 8 napon belül kerül felterjesztésre a másodfokú bírósághoz, amely annak érkezésétől számított 15 napon belül tárgyalás tartása nélkül határoz. Adott továbbá a részítélettel el nem bírált kereseti kérelem, keresetrész tárgyalásának felfüggesztése az általános szabályok szerint. Speciális szabály

azonban az alaptalan vagy az ismételten alaptalan indítvány előterjesztése esetén a fél pénzbírsággal sújtása, melynek összege a kiemelt jelentőségű ügyekben legfeljebb 5 M Ft. Ez a Pp. 120. §-ában meghatározott összeg tízszerese, eltúlzottnak azonban a pertárgyérték minimumára tekintettel nem tekinthető[28].

A kiemelt jelentőségű ügyekben az igazolási kérelem benyújtására megállapított határidő az általános 60 napos határidő fele, vagyis 30 nap, melynek elteltével igazolásnak akkor sincs helye, ha a mulasztás később jutott a fél tudomására vagy az akadály később szűnt meg[29].

Érdekesség, hogy a kiemelt jelentőségű perek körében jelenik meg a korábban az általános szabályok között elhelyezett szabály, mely szerint a beavatkozást elutasító, a beavatkozót a perből kizáró határozat ellen a beavatkozó élhet fellebbezéssel, a perben pedig ennek jogerős elintézéséig nem vehet részt és újabb kérelmet sem nyújthat be[30]. Ez szintén a kiemelt jelentőségű perek speciális voltát hivatott erősíteni.

Az általános szabályok körében alkalmazott tanúkihallgatási szabályokhoz képest jelentős specialitás az alapvetően az angolszász tárgyalási rendszerekben jellemző cross-examination érvényesülése, melynek lényege, hogy a kihallgatást az elnök vezeti, a tanúhoz kérdést pedig először a kihallgatását kezdeményező fél, majd az ellenérdekű fél intézhet. Abban az esetben, ha indítványtételi joggal egyik fél sem élt, előbb az elnök, majd a bíróság többi tagja kérdez. E tanúkihallgatási módszer esetén van lehetőség tiltakozásra a törvényi feltételek valamelyikének teljesülése esetén, illetve ekkor kerülhet sor a tanúk szembesítésére is[31]. Kizárólag a kiemelt jelentőségű perek körében szabályozott továbbá a perbehívásra és a perbehívott nyilatkozatára vonatkozó törvényi határidő meghatározása, mely 15 nap – a Pp. 58-59. §-ban meghatározott határidő fele.

Látható tehát, hogy a jogalkotó a kiemelt jelentőségű ügyek körében megalkotott szabályokkal az általa meghatározott cél érvényesülését kívánja elősegíteni, és ehhez az eljárás során számos lehetőséget biztosít.

Tekintettel arra, hogy a kisértékű perek körében nem alkotott különös szabályt a jogalkotó, az általános szabályok irányadóak, alkalmazandóak az ott írt korlátok figyelembe vételével.

II.3. Kizárólag a kisértékű perek körében lévő speciális szabályok

A kisértékű perek körében külön szabályozza a törvény a bizonyítási indítvány előterjesztésére vonatkozó szabályokat, melyek a hatékonyság érvényesülését szolgálják. Az általános szabályok a gondos és eljárást segítő pervitelnek megfelelő időben[32] való előterjesztést írják elő. Kisértékű perek esetében[33] viszont legkésőbb az első tárgyalási napon terjeszthető elő bizonyítási indítvány, illetve azon a tárgyalási napon, amelyen a keresetváltogatás történt, továbbá ha két tárgyalási nap között került erre sor, az azt követő tárgyalási napon. Beszámítási kifogás esetén a kifogás előterjesztésével egyidejűleg, egyébként pedig a fél beleegyezésével a per folyamán bármikor előterjeszthető a bizonyítási indítvány, kivéve a félnek felróható módon elkésletten vagy a jóhiszemű pervittel össze nem egyeztethető előterjesztést[34]. A hivatkozott Pp. 389. § (6) bekezdése alapján a fél novumra is hivatkozhat az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig, amennyiben az önhiba hiányát kellően igazolni tudja. A kellő igazolás fogalmát a törvény nem határozza meg, véleményem szerint ez egy objektívebb igazolási kötelezettséget ró a félre. Az általános szabályok[35] alapján a mulasztás véltenséget mindössze valószínűsíteni kell, tehát ott helye lehet a bírói mérlegelésnek (szubjektív elemet hordozva így magában), kellő igazolás esetén erre nincs lehetőség[36]. Specialitás a bizonyítási indítványok kapcsán a bírói kötelezettség, hogy a Pp. 389. §-ával ellentétesen előterjesztett bizonyítási indítványt köteles figyelmen kívül hagyni. Attól függetlenül, hogy figyelmen kívül hagyja, még terheli ennek vonatkozásában a bíróságot az indokolási kötelezettség[37], ugyanis ennek elmulasztása lényeges eljárási szabálysértést valósíthat meg, mely fellebbezés alapjául szolgálhat.

Az általánoshoz képest speciális az a jogkövetkezmény, melyet a kisértékű perek szabályai a tárgyalás mindkét fél általi elmulasztásához kötnek. A Pp. 137. § alapján ugyanis a jogkövetkezmény mindössze a per szünetelése, míg kisértékű perek esetén ez permegszüntetési ok. Ez a szigorú szankció egyrészt arra szolgál, hogy a peres eljárás érdemi legyen, másrészt pedig a felek megjelenési kötelezettségének teljesítését ösztönzi, ugyanis ha már fizetési meghagyás indult és arra a másik fél ellentmondással reagált, vélhetően nem érdektelen számukra az eljárás, ezt az érdekeltséget is hivatott lehet fenntartani ez a relatív szigorú szankció.

A szünetelés az eljárás folytatásának a lehetőségét rejt magában, míg a megszüntetés az eljárás befejezését jelenti. A felek általi meg nem jelenés esetén a szünetelés jogkövetkezményének alkalmazása erősen perelhúzó jellegű, mely az eljárás gyors befejezését nem segíti elő.

A kisértékű perek körében a keresetváltoztatásra a Pp. 146. §-tól eltérő módon van lehetősége a felperesnek, a Pp. 391/A. § alapján arra csak egy ízben, az alperes érdemi ellenkérelmének előadása után van lehetősége, a későbbiekben alperesi hozzájárulással változtathatja meg a keresetét. Speciális szabály továbbá, hogy amennyiben az első tárgyaláson ehhez felkészülési időt kér, a bíróság kivételesen engedélyezheti ezt.

A keresetváltoztatás körében az általános és a kisértékű perek szabályai alapján is lehetséges novumra hivatkozni. Annyi eltérés azonban van, hogy a Pp. 146/A. § (4) bekezdése szerint, ha önhibáján kívül az első tárgyalást követően jutott a tudomására, azt igazolnia kell, a kisértékű perek szabályai alapján pedig ha a keresetváltoztatásra nyitva álló határidőn túl jutott a tudomására az, amire hivatkozik, illetve a jogerőre emelkedésről is a keresetváltoztatásra nyitva álló határidő lejártá után szerzett tudomást azt kelően igazolni köteles. A novumra hivatkozás a kisértékű perek körében a bizonyítási indítvány és a keresetváltoztatás során is adott a felperes számára, mely a perújítás elkerülését [38] célozza.

Adott továbbá a felperes számára a lehetőség, hogy az alperes hozzájárulása nélkül [39] más dolgot vagy kártérítést követeljen, ugyanazon jogviszony alapján más jogkövetkezmény alkalmazását kérje, keresetét felemelje vagy leszállítsa, illetve kiterjessze, továbbá teljesítés helyett megállapítást, megállapítás helyett teljesítést kérjen. Ez nem minősül keresetváltoztatásnak, viszont kérdéses, hogy a kisértékű perek szabályai mennyiben alkalmazhatóak egy efféle keresetváltoztatásnak nem minősülő változás kapcsán, hiszen a kisértékű perek szabályai a törvényi definíció által megvonat körben alkalmazhatóak. A Pp. 391/A. § (4) bekezdése által adott lehetőségek közül az a., a d., illetve a c. pont (leszállítás folytán nem feltétlenül, de felemelés vagy kiterjesztés kapcsán lehetséges) eredményezhet olyan változást, mely folytán a per a továbbiakban nem tartozik a kisértékű perek szabályai alá. Ekkor az eljárás folytatására az általános szabályok szerint kerül sor a Pp. 387. § (3) bekezdése alapján. Általános szabályok szerint indult peres eljárásról azonban nem lehet áttérni a kisértékű perek speciális szabályainak alkalmazására-még akkor sem, ha valami miatt alkalmazhatónak tekinti valaki az eljárást-, ahhoz ugyanis a törvényi definícióban foglalt feltételeknek fenn kell állniuk.

A törvény [40] ehelyütt a késedelmes vagy a per befejezését hátráltató (4) bekezdés szerinti kereset megváltoztatás szankciójaként a figyelmen kívül hagyást alkalmazza.

A viszontkeresetek kapcsán szintén tartalmaz némi specialitást a kisértékű perek szabályanyaga. Ezek [41] szerint az alperes viszontkeresetet az első tárgyaláson indíthat a felperes hozzájárulása nélkül. Ezt az időpontot követően csak a felperes hozzájárulásával. A Pp. 147. § (1) bekezdése a az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig hagyja meg az alperesnek a viszontkereset indításának lehetőségét azzal a további feltétellel, hogy az így érvényesíteni kívánt jognak a felperes keresetével azonos vagy azzal összefüggő jogviszonyból kell erednie vagy a követelésnek beszámításra alkalmasnak kell lennie.

Ahogy a felperes, ugyanúgy kivételesen kaphat engedélyt az alperes is a viszontkereset megváltoztatására. Lehetősége van továbbá az alperesnek a viszontkereset megváltoztatására felperesi hozzájárulás nélkül, ha a felperesi kereset megváltoztatására alperesi hozzájárulással vagy a felperesi keresetváltoztatásra novum alapján került sor.

A viszontkereset elutasítására az általános és a kisértékű szabályok alapján is akkor kerülhet sor, ha azt az alperes a per befejezését hátráltató célzattal terjesztette elő késedelmesen. Speciális, a kisértékű perekben alkalmazandó szabálya a viszontkereset elutasításának az, ha nem kizárólag pénzkövetelést érvényesítenek vagy az érvényesíteni kívánt pénzkövetelés értéke az 1 M Ft-ot meghaladja.

A keresetváltoztatáshoz és a viszontkeresethez hasonlóan csak a kisértékű perek körében kerül szabályozásra a beszámítási kifogás, melynek az első tárgyalás utáni előterjesztési lehetőségeit szabályozza a törvény[42]. A beszámítási kifogás kapcsán is adott a lehetőség arra, hogy a bíróság kivételesen engedélyezze azt az első tárgyalást követően.

A kisértékű perek során hozható határozatokkal összefüggésben specialitás, hogy az ítéletben a rendelkező részt követően tájékoztatnia kell a feleket a fellebbezés kötelező tartalmi elemeiről, valamint az ezek hiányából adódó jogkövetkezményekről[43].

Az általános szabályokhoz képest a kisértékű ügyekben a fellebbezés korlátozott, két esetben van rá lehetőség: 1. az elsőfokú eljárás szabályainak lényeges megsértése (ez olyan jogszabálysértés, mely az ügy érdemi elbírálására kihatással volt), 2. az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály tévesen került alkalmazásra. Az általános szabályok szerinti eljárások körében ilyen megkötés nincs, e körben bármire hivatkozással lehetséges fellebbezni,

Szintén speciális az igazolási kérelem előterjesztésének határideje, az általános szabályok körében ugyanis automatikus elutasítási ok a fellebbezés elkésett volta. A kisértékű perek esetében azonban a fellebbezésre nyitva álló határidő utolsó napjától számított 60 nap elteltével kizárt az igazolási kérelem előterjesztése még akkor is, ha a mulasztás később jutott a fél tudomására vagy az akadály később szűnt meg.

A kisértékű perek szabályai szerint másodfokú eljárásban új tény felhozatalának, a felhozottak kiigazításának vagy új bizonyíték előterjesztésének nincs helye, kivéve, ha ezekre az elsőfokú eljárásban lényeges eljárási szabálysértés vagy téves jogalkalmazás miatt nem kerülhetett sor. Az általános szabályok körében ez másképp alakul, a másodfokú eljárásban a kereset nem változtatható meg, és a Pp. 146. § (5) a.pontja is csak külön törvényi feltétel mellett lehetséges[44]. A kisértékű perekben az imént hivatkozott § további pontjaiban foglaltaknak is helye lehet a másodfokú eljárásban.

A fellebbezés elutasításával kapcsolatban a kisértékű perekben speciális elutasítási ok, ha a fellebbezés nem tartalmazza a szükséges hivatkozást[45], de nem utasítható el a fellebbezés, ha a fél megjelöli, hogy az eljárás mely mozzanatát tartja jogszabálysértőnek, illetve azt, hogy az ítélet szerinte mely jogát vagy jogos érdekét sérti.

Az általános szabályok[46] alapján főszabályként érvényesül a fellebbezés tárgyaláson történő elbírálása és csak kivételesen, a Pp. által felsorolt esetekben kerülhet sor a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálására. Ezzel szemben a kisértékű perekben eljáró másodfokú bíróság főszabály szerint az ügy érdemében tárgyaláson kívül határoz, a felek bármelyikének kérelmére azonban tárgyalást tart. Lényeges eltérés továbbá, hogy míg az általános szabályok alapján a fellebbezési tárgyalás elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjesztése kizárt, a kisértékű ügyekben lehet helye igazolásnak az e perek körében alkalmazandó határidőn belül[47].

A kisértékű perek kapcsán a fellebbezés következtében hozható határokkal kapcsolatban megállapítható, hogy az általános szabályokhoz képest eltérést nem hordoznak magukban.

Specialitás azonban, hogy a Pp. 394/A. § alapján a kisértékű perekre vonatkozó fellebbezés szabályai végzés elleni fellebbezés esetén nem alkalmazhatóak, kizárt továbbá e szabályok

alkalmazása, ha a per tárgya tartási vagy egyéb járadék jellegű követelés, e jogvitákban ugyanis rendszerint más a fellebbezés indoka[48].

Bár a törvény nem említi a kisértékű perek körében, a Pp. 271. § (2) bekezdéséből következően azonban látható, hogy a felülvizsgálat a kisértékű perek körében fogalmilag kizárt.

Az a tény, hogy a kiemelt jelentőségű perek körében nem szerepelnek az imént bemutatott szabályokhoz hasonló speciális szabályok, arra enged következtetni, hogy a Pp. általános részében foglaltak irányadók.

III. Összegzés

A kisértékű és a kiemelt jelentőségű ügyekről is elmondható, hogy számos speciális szabállyal rendelkeznek, melyek speciálisak egyrészt az általános szabályok és e két pertípus, mint különleges eljárás tekintetében, másrészt pedig egymással összehasonlítva is.

Ahogy arra már utaltam, a jogalkotói cél mindkét eljárás esetében a gyorsaság volt, ennek elérése érdekében azonban nem azonosak a rendelkezésre álló eszközök, illetve például az ügygondnokot tekintve ellentétes indokolás mellett van (kiemelt jelentőségű ügyek) vagy nincs (kisértékű perek) lehetőség kirendelésre az eljárás során.

Az eljárások minél előbbi befejezését célzó és mindkét különleges eljárást egyaránt jellemző eszköz a határidők rövideége.

Az általános szabályokhoz viszonyítva rövidek ezek a határidők, melyek között a bíróságok dolgozni kényszerülnek, illetve amelyek a felekre is vonatkoznak, de véleményem szerint amennyiben ténylegesen e törvényi határidők keretein belül kerülnek lefolytatásra ezek az eljárások, meglehetősen hatékonyak lehetnek. A hatékonyság összetevői között szerepel a perújítás, illetve a felek számára a perelhúzás lehetőségének kizárása, melyeket mind a kisértékű, mind a kiemelt jelentőségű ügyek kapcsán megvalósítanak a speciális szabályok.

Összességében véve tehát az mondható el, hogy a polgári perjogban szereplő speciális szabályok léte a kisértékű és a kiemelt jelentőségű ügyek kapcsán is indokolt, mely indokoltság a pertárgyértékeknek a törvényben meghatározott összegeire vezethető vissza. Természetesen ezek az értékek megkérdőjelezhetőek, nyilvánvalóan vannak, akik meg is kérdőjelezik, és teszik mindezt nem alaptalanul, hiszen szokatlan az a megoldás, hogy egy eljárás kizárólag a pertárgyérték alapján kerül a Pp. különleges eljárásainak körébe, figyelembe véve azt a tény, hogy a többi különleges eljárás során nem a pertárgyérték a meghatározó tényező.

Felhasznált irodalom

Dr. Bókai Judit, Dr. Gábor János, Dr. Greskovics Zsuzsanna, Dr. Tölg-Molnár László: Polgári eljárásjog II., Budapest, Novissima Kiadó, 2009.

Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Budapest, Osiris Kiadó, 2012.

Kiss Daisy – Rónay Zoltán-Sántha Ágnes- Szabó Péter: Különleges perek, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2011.

Németh János – Kiss Daisy: A polgári perrendtartás magyarázata 2., Budapest, Complex Kiadó, 2010.

Wallacher Lajos: Perorvoslat a kis perértékű ügyekben, Magyar Jog, 44. évf., 1997. 11. szám 650-663.

Wopera Zsuzsa: Az alfától az ómegáig: a kisértékűtől a kiemelt jelentőségű perekig, Miskolci Jogi Szemle, 6. évf., 2011. különszám, 211-227.

The special rules of retail and high priority significance lawsuits in civil procedure – Summary

My paper is about the preferential significance and minor value actions special rules in the civil proceeding. These types of actions have several special rules compared to the general rules and have specialities compared to each. The specialities are multiple the most important is the sum in dispute. This is under 1 M florins in minor value actions and above 400 M florins in preferential significance values. These worths are too low in minor value actions and too high in preferential significance actions. This is proven by that there are almost no cases where these rules are adaptable.

These rules are simple and easy to use it but not common in civil proceedings. It is mistake because these are useful rules and these would make the actions more simple.

* Hallgató, DE ÁJK jogász szak, V. évfolyam.

[1] 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról

[2] Dr. Bókai Judit, Dr. Gábor János, Dr. Greskovics Zsuzsanna, Dr. Tölg-Molnár László: Polgári eljárásjog II., Budapest, Novissima Kiadó, 2009. 174.

[3] Németh János – Kiss Daisy: A polgári perrendtartás magyarázata 2., Budapest, Complex Kiadó, 2010. 1468.

[4] Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Budapest, Osiris Kiadó, 2012. 252.

[5] Kengyel i. m. 533.

[6] Wallacher Lajos: Perorvoslat a kis perértékű ügyekben, Magyar Jog, 44. évf., 1997. 11. szám 650-663.

[7] Németh-Kiss i.m. 1490.

[8] Pp. 387. § (4)

[9] Németh-Kiss i.m. 1472.

[10] Németh-Kiss i.m. 1471.

[11] Pp. 73/C. §

[12] Pp. 124. § (1)

[13] Wopera Zsuzsa: Az alfától az ómegáig: a kisértékűtől a kiemel jelentőségű perekig, Miskolci Jogi Szemle, 6. évf., 2011. különszám, 222.

[14] Pp. 125. § (3)

[15] Pp. 386/C. § (1)

[16] Pp. 388. § (2)

[17] Pp. 386/E. §

[18] Pp. 388. § (2)

[19] Wopera i.m. 216.

[20] Pp. 386/J. §

[21] Wopera i.m. 224.

[22] Pp. 386/C. § (2)

[23] Pp. 391. §

[24] A törvény indokolása szerint nem tisztázott, hogy hogyan kerül sor a soronkívüliség elrendelésére, ennek vizsgálata azonban nem célom. Jelentősége egyébként abban áll, hogy ipso iure-e vagy sem, ugyanis ennek függvényében alkalmazhatóak a törvénykezési szünet szabályai. Jelen esetben nem ipso iure, tehát a törvénykezési szünet szabályai alkalmazhatóak.

[25] Pp. 386/D. §

[26] Pp. 219. § (2)

[27] Pp. 386/G. §

[28] Wopera i.m. 224.

[29] Pp. 386/I. §

[30] Pp. 386/L. §

- [31] Pp. 386/M. §
- [32] Németh-Kiss i.m. 1479.
- [33] Pp. 389. § (2)-(3)
- [34] Pp. 389. § (4)-(5)
- [35] Pp. 107. § (3)
- [36] Németh-Kiss i.m. 1480.
- [37] Németh-Kiss i.m. 1481.
- [38] Kiss Daisy – Rónay Zoltán – Sántha Ágnes – Szabó Péter: Különleges perek, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 2011. 368 és 370.
- [39] Pp. 391/A. § (4)
- [40] Pp. 391/A. § (5)
- [41] Pp. 391/B. §
- [42] Pp. 391/C. § (1)
- [43] Pp. 391/D-394/A. §
- [44] Pp. 235. § (1), 247. §
- [45] Pp. 392. § (1)
- [46] Pp. 243. és 256/A. §
- [47] Pp. 245. és 393. § (3)
- [48] Németh-Kiss i.m. 1506.